

Х

Детелин Лунголов
Директор

Утвърдил:

МЕХАНИЗЪМ

ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО

В ОБУ „Никола Йонков Вапцаров” с.Вълчитрън

2022/2023 учебна година

Разработен въз основа на Механизъм за противодействие на тормоза и насието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и Алгоритъм за прилагане на Механизма за противодействие на тормоза и насието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование, утвърден със Заповед № РД09- 5906/28.12.2017г., на Министъра на образованието и науката и приет на Заседание на Педагогически съвет

Въведение и цел

Настоящият документ има за цел да очертае рамките на единен механизъм за превенция и интервенция на насилието и тормоза, който да подпомогне създаването на сигурна образователна среда в ОБУ „Н. Й. Вапцаров ” с. Вълчитрън.

Прилагането на последователна и целенасочена политика на училището включва мерки и дейности за превенция на насилието, както и разписани отговорности и процедури за действие при възникнали ситуации на насилие и тормоз.

Документът се състои от две основни части, приложения и алгоритъм за прилагането на Механизма.

В първата част се разясняват понятията „насилие” и „тормоз”, разликата между тях, видовете поведение, които те включват и белезите, по които да бъдат разпознати.

Във втората част на документа се разглеждат задължителните елементи на цялостна политика за сигурна образователна среда - превенция и интервенции, в случай на насилие и тормоз, както и дейностите на равнище институция и равнище клас, включването на родителите, като неизменен участник и ресурси за ефективно предотвратяване на насилието.

Приложенията към документа дават практически насоки за дейностите на ниво клас, подаване на сигнал към други служби при възникване на по-сериозни ситуации, оценка на актуалната ситуация.

Алгоритъмът разписва конкретни стъпки за реализирането на дейностите по настоящия механизъм.

I. ИЗМЕРЕНИЯ НА НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА В УЧИЛИЩЕ

В официална употреба в България е понятието „насилие” /параграф 1, т. 1-5 от допълнителните разпоредби на Правилника за прилагане на Закон за закрила на детето/:

„**Насилие**” на дете е всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето, живота, развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна и социална среда.

„**Физическо насилие**” е причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето.

„**Психическо насилие**” са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда.

„**Сексуално насилие**” и злоупотреба над дете според определението на Световна здравна организация е „участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които детето не е подготвено от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или които са в нарушение на законите или социалните табу на обществото”.

„**Пренебрегване**” е неуспехът на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи.

Насилието може да бъде от възрастен към дете, между деца и от дете към възрастен.

Каква е тормоз?

Тормозът е специфичен вид насилие сред децата и е сред най-неуловимите форми на агресивно поведение и насилие. Но не всеки акт на насилие е тормоз.

Тормозът между връстници е групов феномен. Случаите на тормоз се извършват в групова среда, в присъствието на други връстници и в отсъствието на възрастни. Проф. д-р Дан Олвеус определя тормоза като **”повтарящи се във времето негативни действия от страна на един или повече ученици, когато някой умишлено причинява или опитва да причини травма или дискомфорт на друго дете чрез физически контакт, чрез думи или по друг начин.”**

Тормозът, независимо от това как се упражнява, е много сериозно, оставящо травмични следи действие, защото тормозеният не може да се защити със собствени усилия.

Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:

- Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;
- Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унижи или изолира;
- Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен или изолиран акт на насилие.

Проявите на тормоз най-общо могат да бъдат описани като:

- **Физически тормоз** - блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;
- **Психически тормоз** - подмятане, подиграване, закачане, обиди, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на лични вещи, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене, словесни изрази, които имат за цел да унижат и оскърбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или друго, с което се подчертава различие от останалите. Когато е в група-под формата на изолиране, игнориране, изключване от групови дейности, избягване, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз.
- **Сексуален тормоз** - представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до накърняване на достойнството на лицето, и по-специално създаване на смущаваща, враждебна, деградираща(принизяваща), унижителна или обидна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани прякори или имена, коментари за външността на някой и подигравки със сексуално значение, неподходящо докосване, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападане и насилие.
- **Кибернасилие и кибертормоз** - насилие и тормоз, които се осъществяват в дигитална среда чрез дигитални устройства. Включват създаване и разпространение на обидни, заплашителни и подигравателни визуални материали, снимки и текстови съобщения, които уронват достойнството на детето или го унижават: снимането на дете с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видеозапис без негово съгласие, кражба на

самоличност /профили, обиди, разпространение на слухове в социалните мрежи и др.

Ако дете е въввлечено в рискована ситуация онлайн, това винаги има своите отражения в реалния му живот. Преживяванията за детето могат да бъдат дори по-унизителни, тъй като кибертормозът не може да бъде прекратен веднага и е достъпен до много по-голям кръг от хора.

Разлики между тормоз и закачки или игра между децата и учениците.

По-голяма част от ситуациите на тормоз могат да бъдат овладени от учителите, а някои от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест. На първо място важно е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на децата, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват. Следното би могло да помогне за правилна оценка на ситуацията:

- Ако децата/учениците се закачат, бутат или блъскат или си разменят шеги, като при това се смеят, разменят си ролите и позициите и никое от тях няма видимо доминиращо положение, а околните не им обръщат особено внимание, то най-вероятно става дума за игра.
- Ако едно от децата е видимо напрегнато, не се усмихва, опитва да се махне, ако ролите не се сменят, а другото дете е в постоянно доминираща позиция и това поведение привлича вниманието на околните, то най-вероятно става дума за тормоз.
- Ако детето/ученикът не се чувства добре от закачките и подигравките, тогава поведението може да е тормоз.
- Ако детето/ученикът поиска от другото дете да спре и той или тя не спират да се подиграват, тогава става въпрос за тормоз.
- Ако детето/ученикът, който дразни, продължава да дразни или дразни отново и отново, това е тормоз.
- Ако дразненето е за нещо, което детето/ученикът не може да промени (височина, носене на очила, тегло, способност да чете, атлетически способности и пр.) тогава може да е тормоз.
- Ако има и други хора наоколо, които наблюдават ситуацията и се окуражават или се присъединяват към ситуацията на подигравки, това е тормоз.
- Ако едното дете е по-силно или по-популярно, по-голямо на възраст или по-властно, това може да е тормоз.

Ако се касае просто за приятелска игра, учителят може да се намеси, за да предупреди децата да внимават да не се наранят. Ако обаче наблюдаваното поведение може да бъде определено като тормоз, е необходимо да се предприемат съответните стъпки, описани в механизма. Физическото насилие и тормоз са формите, които възрастните най-често забелязват и затова често мерките за справяне обикновено са насочени именно към тях. Психическото насилие и тормоз по-трудно могат да бъдат установени, тъй като не са така видими, а и децата, от своя страна, нямат нагласа да споделят с възрастните за своите преживявания.

Проблемът се задълбочава, когато психическото насилие и тормоз, като обидните думи и прякори, социалното изолиране и други се подценяват от възрастните и се счита за нормална част от процеса на социализация и израстване на децата. **Ето защо е важно да се обърне внимание още на първите признаци за съществуването на насилие и тормоз.**

Признаци, по които може да се разпознаят насилието и тормозът:

- Различни по вид и цвят натъртвания, включително синини, постоянни или

- чести червени петна, включително от пръсти, насинени очи, следи от ухапване;
- Неправдоподобни или объркани обяснения за травмите, включително едносрични отговори;
 - Безпокойство или крайности в поведението - от агресивност до пасивност;
 - Лоша представа за себе си - децата смятат, че са заслужили насилието;
 - Прекалена отстъпчивост на детето и оставяне без протест да се прави каквото и да било с него;
 - Влошаване на здравословното състояние, което включва прилошавания, главоболие, отпадналост;
 - Влошаване на успеха от обучението и чести отсъствия от училище;
 - Чести отсъствия от определени часове;
 - Детето може да стане затворено и изолирано, да не желае да контактува с връстниците си;
 - Агресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието, упорито непослушание, самонараняване;
 - Внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или за нивото на развитие на детето;
 - Бягане и криене, включително зачестили бягства от училище;
 - Загуба на доверие, неучастие в общите занимания в училище, ниска самооценка;
 - Употреба на алкохол, медикаменти, занемаряване /постоянно обличане на едни и същи дрехи или отказ да сресва косата си/;
 - Психосоматични симптоми, като болки в стомаха, главоболие, гадене и др. оплаква се, че сънува кошмари и сънят му е нарушен;
 - Различни прояви на сексуализирано поведение /имитация на сексуален акт, разголване и т.н, които са нехарактерни за съответната възраст/;
 - Наблюдават се промени в навиците или в използването на интернет и социалните мрежи.

Тормозът между деца спада към насилието над дете и се третира е мерките на Закона за закрила на детето. Според чл. 7, ал. 1 и 2 от ЗЗД, всяко дете има право на закрила от насилие и всеки, на когото стане известно за дете, преживяло насилие, е длъжен да сигнализира органите по закрила.

II. ПОЛИТИКА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕ И ТОРМОЗ

Политиката за превенция и интервенция на насилието и тормоза се основава на споделени ценности, философия, норми, правила и традиции за участие и взаимодействие на директора, педагогически и непедагогически персонал, родителите и учениците в изграждането на сигурна образователна среда.

1. Принципи, цели, ценности, философия

Основен принцип при изграждането на училищна политика за противодействие на тормоза в ОБУ „Н. Й. Вапцаров” с. Вълчитрън, е прилагането на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на насилието и тормоза и създаване на сигурна училищна среда. Изграждането на защитна мрежа поставя ясни граници за

формирането на ценности, правила и процедури, които не допускат прояви на насилие и тормоз в училище.

2. Основни цели на политиката за превенция и интервенция на насилието са:

- Създаване на позитивна култура и климат в училището;
- Повишаване осведомеността на всички участници в процеса на училищното образование, че насилието е неприемливо поведение;
- Разработване на система за превенция, която създава условия за превантивна работа с класа и включва учениците в образователни дейности, работилници, които да ги запознават с различните форми на насилие и тормоз, да възпитават уважение и толерантност към различията, да развиват чувствителност към границите на другия, етика на взаимоотношенията, кое поведение е приемливо и кое -не, как да се реагира на неприемливо поведение, др.;
- Създаване на система за интервенция като се разработят или разяснят съществуващи правила и процедури във връзка с всяка една проява на насилие и тормоз, вкл. По отношение на идентифициране и сигнализиране;
- Създаване на система за предоставяне на подкрепа за пострадалите и въвлечените в ситуациите на насилие и тормоз;
- Развиване на устойчива система за изграждане на капацитет у всички участници в образователния процес под формата на обучителни дейности, механизми за сътрудничество с други външни за училището служби, организации или институции, изграждане на ефективна система за дежурства;
Създаване на механизми за проследяване на ефективността от дейностите по превенция и интервенция.

3. Специфични принципи на политиката за сигурна образователна среда

Политиката за сигурна образователна среда се базира и на следните специфични принципи:

3.1 Позитивна култура и климат, които:

приемат различието и разнообразието и се базират на принципите на приобщаващото образование

- дават възможност за развитие на сигурна среда, в която децата открито споделят и обсъждат теми, свързани с насилието насърчават взаимоотношения на уважение сред цялата общност;

3.2 Ефективно лидерство;

3.3 Прилагането на цялостен институционален подход;

3.4 Споделено разбиране за насилието и тормоза и последиците;

3.5 Подкрепа и мотивиране на децата и служителите, в т.ч. информирани, обучение, консултиране, супервизия и изграждане на капацитет за справяне с насилието;

3.6 Въвеждане на образователни стратегии и дейности за превенция / вкл. мерки по информирани/, които:

развиват емпатия и уважение сред децата

- ясно адресират агресивно поведение изграждат нулева толерантност към всички форми на насилие

3.7 Системност и регулярност при вписване, изясняване и прилагане на мерки и последващи действия в случаи на насилие и тормоз

3.8 Координация и последователни усилия от страна на училището за изграждане на мрежа от взаимовръзки и взаимодействия за изграждане на по-сигурна среда

3.9 Партньорство с родителите

Непрекъснатата оценка и проследяване на ефективността на цялостната политика за превенция и интервенция на насилие и тормоз.

За сигурна образователна среда и нулева толерантност към насилие и тормоз са необходими:

- системни усилия за възпитаване у децата на социални умения и нагласи, които не допускат насилие във взаимоотношенията;
- подобряване на физическата среда в училище (е фокус върху стаите, общите помещения за хранене-столовата и бюфета, както и санитарните помещения), която не съдържа предпоставка за изява на агресивното поведение и в същото време създава условия за формирането на класа като общност;
- работа с нагласите към ученето, които намаляват съревнователния елемент между учениците за сметка на екипната работа и споделяне на проблеми в общността на класа, както и проектно-базирано обучение, включително и изнесени дейности, които дават отлични резултати в тази посока;
- последователни стъпки за разбиране на последиците от насилието и тормоза и мерки за подкрепа на децата за справяне с неприемливото поведение, които не наблягат на наказанието.

Училищната политика се реализира на равнище училище и на равнище клас, като на всяко едно от тези равнища се осъществяват дейности по превенцията и интервенцията (реакция).

Превенцията на насилие и тормоза включва комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието. Превенцията поставя приоритет върху дейности на равнище клас, например създаване на правила на отношения в класа, морално възстановяване на щета, тематични дискусии, регулярно провеждани в часа на класа или по друго време. Дискусиите са възможност за класа да се поставят за обсъждане въпроси, които вълнуват и смущават децата, като по този начин се създава пространство за мислене и отработване на агресията чрез говорене, разиграване на ситуации, тяхното обсъждане и съответно осмисляне и развиване на нови умения и модели за ненасилствени отношения и поведение.

Интервенциите включват отговора на училището при възникнали ситуации на насилие и тормоз. Това са последователни действия и мерки, които целят спиране и разрешаване на възникнала вече ситуация на насилие, тормоз и криза и се реализират като се отчитат индивидуалните потребности на всяко дете, въввлечено пряко или косвено в ситуацията, като се прилага принципа на най-добрия интерес на детето.

4. Разработване на система от мерки за реализиране на сигурна образователна среда

4.1 Създаване на координационен съвет с ясни функции и делегирани отговорности, които да отговарят за планиране, проследяване и координиране на условията за справяне с насилието и тормоза. Съветът се ръководи от заместник директор и/или друг педагогически специалист, определен от директора и включва в състава си училищен психолог/педагогически съветник, учители, ученици и родители.

4.2 Оценка на ситуацията

Оценката и анализирането на ситуацията са от значение за планирането на дейности за изграждане на сигурна образователна среда. Оценката съдържа описание на следното: До колко са запознати заинтересованите страни с темата за насилие и тормоз? Какви видове и форми на насилие и тормоз има в училището?

Колко често те се проявяват? Къде са местата, на които най-често се случват? Кои са участниците? Как се е реагирало до момента? Какво следва да се предприеме, за да бъде реакцията ефективна?

Оценката се организира от ръководството на училището и се осъществява от координационния съвет в началото на учебната година. За целта могат да се използват редица инструменти, като специални въпросници, дискусии с участие на цялата училищна общност, фокус групи с ученици, учители и родители и др.

Резултатите от оценката и наличието на проблем се представят от координационния съвет и се обсъждат на тематичен педагогически съвет, на който участие могат да вземат всички заинтересовани страни. Резултатите могат да се обсъдят и на родителски срещи, и в часовете на класа.

4.3. Изготвяне на план за превенция и интервенция на насилието и тормоза

Планът за изпълнение се изготвя и реализира от координационния съвет и се утвърждава от директора с продължителност от една учебна година, като се актуализира в началото на всяка учебна година.

4.4. Планиране /актуализиране на дейности по превенция

4.4.1. Дейности по превенция на равнище училище:

- **Актуализиране на етичен кодекс на училищната общност съгласно ЗПУО.**
- **Актуализиране на единни училищни правила, които да станат част от Правилника за дейността на училището.**

Този процес е от две стъпки:

- 1. Изработване на правила на поведение и ценности от всеки клас**
- 2. Обобщаване на правилата на ниво училище и вписване в**

Правилника за дейността на училището.

- **Внасяне на промени в Правилника за дейността на училището при необходимост.**
- **Запознаване на цялата училищна общност с определението, проявлението и последиците от насилието и тормоза.**
- **Подобряване на системата от дежурства с оглед недопускане на насилие и тормоз.**
- **Повишаване квалификацията на педагогическия персонал за работа с програмите, включително реализиране на специализирани обучения за определени категории от работещите в институцията за превенция и справяне с насилието и тормоза**
- **Информирание и актуализиране на информацията за наличните ресурси в общността - съществуващи услуги и програми за превенция и противодействие на насилието и тормоза.**

4.4.2. Дейности за превенция на ниво клас

- **Учениците и учителят създават правила за поведение на класа**
- **Обучителни дейности и работа с класа, в които водеща роля има класният ръководител.** При работата на равнище клас следва да се прилагат всички форми на групова работа, дискусии, решаване на казуси, ролеви игри, споделяне на опит, като се използват възможностите на учебната програма, вкл. теми от глобалното, гражданското, екологичното, здравното, интеркултурното образование, в часа на класа, различни извънкласни и извънучилищни

дейности. Целта е да се създаде пространство, в което да се говори открито за насилието и тормоза и се работи за формирането у децата на нагласи и социални умения за здравословно и ненасилствено общуване, емпатия, толерантност и уважение към различията, решаване на конфликти и др.

- **Използване на подход, ориентиран към учениците, на подхода за работа с връстници, осигуряване на условия за участие на учениците, които да станат естествените помощници при реализирането на дейностите по превенция /ползване организацията на ученическия съвет, различни инициативи, идващи от учениците и др./**
- **Провеждане на тематични родителски срещи**

4.5. Дейности по интервенция

4.5.1. Дейности по интервенция на ниво училище

Дейностите по интервенция на ниво училище задължително се включват в Годишния план за дейността на училището и се приемат на първия педагогически съвет за учебната година.

Включват:

- **Водене на дневник за случаи на насилие и тормоз и управление на информацията**

Дневникът със случаи се създава единствено за целите на анализа и планирането на цялостна училищна политика за противодействие на насилието и тормоза в училище. **В него се документират единствено ситуациите, съответстващи на второ и трето ниво според приетата класификация (Приложение 1), при които е необходима и намесата на координационния съвет.**

В Дневника със случаи се описва следната информация: дата, клас, участници, вид насилие и ниво, какво е предприето като действие, подпис на служителя.

На базата на вписаните ситуации, координационният съвет извършва анализ и оценка на риска от продължаване на насилието и тормоза. Координационният съвет е отговорен за анализа и разпознаването на ученици, които участват и се въвличат в ситуации на насилие и тормоз, без значение дали извършват проявите или са пострадали от насилието.

От анализа координационният съвет дава становище за индивидуална работа по случай с дете, което се намира в ситуация на риск по смисъла на Закона за закрила на детето и Закона за предучилищното и училищното образование, предлага мерки и конкретни интервенции, които могат да бъдат индивидуална, групова работа и др.

Координационният съвет дава становище и насочва ученика към допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете в риск.

Дневникът се съхранява при психолога или педагогическия съветник, а при липса на такъв специалист - при друг член на координационния съвет, определен от директора на училището.

- **Инициране на работа по случай, включително насочване на случая към други служби**

При случаи от трето ниво, както и по преценка при случаи от второ ниво, незабавно се уведомява Дирекция „Социално подпомагане” (Отдел „Закрила на детето”- ОЗД) и/или полицията. Уведомените институции започват проверка на сигнала по реда на *Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертва на насилие или риск от насилие, и за взаимодействие при кризисна интервенция*(В\ш. Приложение 3: Кой, кога и къде може да подава сигнал за дете в риск?), **в който следва да се включи представител на училището (класен ръководител, училищен психолог/педагогически съветник).**

Индивидуалната работа по случай с дете се осъществява интегрирано от мултидисциплинарен екип.

При становище от координационния съвет в училището за инициране на работа по случай или ако не се свика *Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертва на насилие или риск от насилие, и за взаимодействие при кризисна интервенция*, психологът следва да иницира работа по случай с ученика в училището.

Всеки служител в училището е длъжен при установяване на случай на насилие и тормоз незабавно да уведоми директора на училището.

4.5.2. Дейности по интервенция на ниво клас - отнасят се до всички ситуации на насилие и тормоз според приетата класификация (Приложение 1)

- **Обсъждане между учениците и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем, влиянието върху всички участници и свидетели, последствията, както и възможните решения.**
- **Съвместни действия между класен ръководител или учител и психолог/педагогически съветник и включване на външни специалисти.**

Може да се организират допълнителни занятия с класа с подкрепата на психолога

или педагогическия съветник.

- **Използване на посредник при разрешаване на конфликта**
- **Провеждане на тематична родителска среща**

5. Работа с родители

Включването на родителите е важна част от реализирането на цялостната политика и важно условие за нейната ефективност. Съгласно училищните политики родителите се привличат като партньори в дейностите по превенция и интервенция.

Партньорството с родителите за съдействие по превенция на насилието и тормоза може да се осъществява чрез:

- Провеждане на тематична родителска среща, в която учителите да запознаят родителите с цялостната политика, да им се представят основните моменти

В

механизма и да се дискутира тяхната готовност да участват;

- Покана към родители, които да се включат, като представят своите професии, хобита, интереси, така че да направят видима връзката между образованието и приложението му в живота;
- Идентифициране на родителите, които могат да бъдат посредници за осъществяване на връзка между училището и други организации и институции.

Родителското съдействие може да има различни измерения, като:

родители - специалисти от областта на помагащите професии/психолози,

социални работници, медиатори, лекари/ или други професии, които могат да бъдат полезни и с чиято помощ могат да се реализират училищни инициативи;

- родители, изявили желание да се включат в групи за придружаване на определени групи деца по пътя от дома до училището
- родители, изявили желание да бъдат посредници-между училището и родителите или други организации и институции, когато това се налага.

Партньорството с родителите в случаи на интервенция; във всички случаи е необходимо родителите на участващите в ситуацията на насилие или тормоз деца да бъдат уведомени за случилото се, както и за предприетите от училището действия за разрешаване на ситуацията.

Насоки към учителя за разговор с родителите:

- Добре е разговорът да бъде започнат със силните страни на децата и след това да се представи ситуацията. Това ще помогне за сваляне на напрежението още в началото.
- Добре е останалите родители от класа също да бъдат информирани за ситуацията и предприетите действия с цел изясняване на неизвестните и сваляне на напрежението. По този начин се ограничават различни интерпретации и спекулации поради непознаване на ситуацията. Родителите трябва да бъдат информирани, че критиките, обидите и negliжирането на другото дете или деца от тяхна страна са недопустими и само ще задълбочат конфликта.
- Разговорът трябва да бъде проведен на подходящо място, в партньорски взаимоотношения, като се остави отворено пространство за споделяне на техните опасения и гледни точки; от разговора могат да бъдат изведени конкретни договорености - кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат. Конструктивно е учителят да дава конкретни препоръки на родителите какво биха могли да направят и да обсъжда дали това е според възможностите им. По преценка, учителят може да насочи родителите за консултация с училищния психолог и/или педагогическия съветник или с други специалисти при необходимост.

Насоки за работа с родители, когато не съдействат:

В случай че родителите отказват да съдействат или по някакъв начин възпрепятстват действията на училището учителят следва да се обърне към координационния съвет и случая да се обсъди.

6. Ресурсна обезпеченост

6.1 Ръководството на институциите в системата на предучилищното и училищното образование е необходимо да осигурява:

- Ежегодно обучение на служителите по теми, свързани с насилието и тормоза;
- Обучени специалисти за интервенция в ситуации на тормоз в институцията, а при липса на такива да се обърне към външни за институцията

- специалисти, които са обучени за интервенция в ситуации на тормоз;
- Информация, материали по темата за насилието и тормоза в училището, информация за наличните ресурси в общността и др.
- 6.2 Министерството на образованието и науката е необходимо да осигурява:
- Проучване на необходимостта от повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти в областта на справяне с тормоза в образователните институции;
 - Обучения чрез включване на тематични области, свързани с насилието и тормоза, в Националната програма за квалификация, посредством оперативни програми и др.

Приложения:

Приложение 1: Класификация на формите на насилие и тормоз и предприемане на съответни действия

Приложение 2: Насоки за интервенция

Приложение 3: Кога, кой и къде може да подава сигнал за дете в риск?

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

ТАБЛИЦА 1. КЛАСИФИКАЦИЯ НА ФОРМИТЕ НА ТОРМОЗ И ПРЕДПРИЕМАНЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ ДЕЙСТВИЯ

Ниво на тормоз	Отговор на училището	Документиране	Последователност на процедурите за интервенция
<p>ПЪРВО НИВО - НАРУШАВАНЕ НА ПРАВИЛАТА: П Форми на физическо насилие са например: леко удряне, бутане, щипане, драскане, дърпане на коса, хапане, подритване, замърсяване или разрушаване на нечия собственост.</p> <p>□ Форми на психическо насилие са например: омаловажаване, клюкарене, обиждане, осмиване, засрамване, подвикване, ругане, клеветене, подигравки, унижение, заплахи, нецензурни/неприлични коментари, измисляне на прякори, изключване от групови или съвместни дейности, фаворизация/ предпочитания, базирани на различие, разпространяване на слухове.</p> <p>□ Форми на сексуално насилие са например: показване на неприлични жестове и действия, вербален тормоз със сексуално съдържание, разпространение на истории и изображения със сексуален подтекст, съблазняване, злоупотреба с власт при подстрекаване, изнудване, склоняване и/или принуждаване към сексуални действия</p>	<p>На първо ниво действията се предприемат от класен ръководител или учител заедно с родител, като се осъществява педагогическа работа - индивидуално, за група ученици или за целия клас.</p> <p>При наличие на щети от материален характер - те се възстановяват.</p> <p>Ако педагогическата работа не дава резултат и насилственото поведение се повтаря, а последствията са по-сериозни, то тогава следва се да предприемат действия, предписани за ситуации от второ или трето ниво.</p>	<p>Ситуациите от първо ниво не се регистрират в Дневника със случаи, защото са първа проява на насилие и не се тълкува като тормоз.</p>	<p>1) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници.</p> <p>2) Класният ръководител /учителят подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие.</p> <p>3) Уведомяване на родител от класния ръководител/учителя.</p> <p>4) Консултации -приемане на индивидуални разговори с участниците от класния ръководител/учителя.</p> <p>5) Мерки и действия от страна на класен ръководител /учител - намиране на решение, което удовлетворява страните и служи за пример на наблюдателите.</p> <p>6) Проследяване изпълнението на предприетите мерки и действия.</p>

<p>обидни колажи, снимки, видеа, коментари, обаждания и изпращане на обидни съобщения (SMS, MMS, съобщения в социалните мрежи, др.), използване на дискриминативни и обидни етикети, използване на език на омраза,</p>			
<p>Ниво на тормоз</p>	<p>Отговор на училището</p>	<p>Документиране</p>	<p>Последователност на процедурите за интервенция</p>
<p>ВТОРО НИВО - ПОВТАРЯНЕ НА СЪЩИ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВИЛАТА ИЛИ НАСИЛИЕ С ПО-СЕРИОЗНИ ПОСЛЕДИЦИ- ТОРМОЗ:</p> <p>□ Форми на физически тормоз са шамаросване, удряне, стъпкване или •на дрехи, ритане, обграждане, плюеяе, отнемане и разрушаване на нечия собственост, дърпане на нечий стол изпод него, дърпане за уши или коса.</p> <p>□ Форми на психически тормоз са например: изнудване, заплашване, несправедливо наказание, забрана за общуване, и манипулация, подигравки, отправени целия клас или група, публично унижение, обиди; интриганстване, разпространяване на слухове, публично отхвърляне и игнориране, неприемане, манипулиране и използване.</p> <p>сексуално докосване, показване на порнографски материали, показване на интимни части на тялото и сваляне на подтикване или принуждаване към</p>	<p>На второ ниво, действията се предприемат от класен ръководител /учител заедно с психолог или педагогически съветник, председател или представител на координационния съвет и и задължително участие на родител, като се уведомява директорът.</p> <p>По преценка се подава сигнал до ОЗД и/или полиция. Координационният съвет оценка на риска и може да установи за инициране работа по случая.</p> <p>Ако присъствието на родител не е в най-добър интерес на детето например би го застрашил безопасността му би нарушил училищната процедура, трябва да се уведомява директорът, който следва да</p>	<p>Ситуацията на тормоз се описва в Дневника със ситуации от свидетеля на случилото се или класния</p> <p>Възстановяване на щети при наличие на такива.</p>	<p>1) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници.</p> <p>2) Класният ръководител /учителят подробно се информира за от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие.</p> <p>• Всеки служител, който е станал свидетел на насилието може да подаде сигнал към ОЗД.</p> <p>3) Класният ръководител /учителят съобщава на Координационния случай. Прави се оценка на случая и преценка директорът подава сигнал името на институцията до ОЗД и/или полицията и се иницира работа по случая.</p> <p>4) Уведомяване на родител.</p> <p>5) Мерки и действия - работа на координационния съвет: анализ на ситуациите от регистъра и предприемане на</p>

<p>сексуални действия, заснемане в сексуални пози.</p> <p>□ Форми на кибертормоз са например: непоискано заснемане и разпространяване на снимки и видео, злоупотреба с влогове, блогове, форуми, социални мрежи, заснемане и разпространение без разрешение, унижителни за детето снимки/видео, кражба на профил и</p>	<p>се обърне към отдела за закрила на детето.</p>		<p>работа по случая.</p> <p>б) Проследяване изпълнението на предприетите мерки и действия.</p>
<p>Ниво на тормоз</p>	<p>Отговор на училището</p>	<p>Документиране</p>	<p>Последователност на процедурите за интервенция</p>
<p>ТРЕТО НИВО - СИСТЕМНА ЗЛОУПОТРЕБА, КАКТО И СИТУАЦИИ, В КОИТО СЪЩЕСТВУВА ОПАСНОСТ ЗА ЖИВОТА И ЗДРАВЕТО ЗА КОИТО И УЧАСТНИЦИТЕ В СИТУАЦИЯТА:</p> <p>□ Форми на физически тормоз са сбиване, задушаване, събаряне, на изгаряния и други наранявания, намущкване с остър предмет, прозорец или високо място, движението, лишаване от храна, ниски или високи температури и оръжие.</p> <p>□ Форми на психически тормоз са например: сплашване, изнудване със сериозни насилствено отнемане на пари и вещи, които накърняват сериозно публично унижение, ограничаване на движението, склоняване за употреба на психоактивни вещества, включване в</p>	<p>На трето ниво се уведомява незабавно ОЗД и/или органите полицията.</p> <p>Действията на ниво институция се предприемат директор заедно с координационния съвет със задължителното участие на родител и компетентни организации и услуги за социална работа, здравни центрове, отдел закрила на детето, полиция и др.).</p> <p>Ако присъствието на родител не е в най-добър интерес на детето, например би го застрашил безопасността му би нарушил училищната процедура, директорът следва информира центъра за работа, отдела за закрила на</p>	<p>Ситуациите на тормоз от трето ниво се описват в Дневника със случаи, като по тях се предприема интензивна включваща всички участници; правят се оценки на потребностите и план за действие, както и се инициират процедури в съответствие със Закона за закрила на детето, Наредбата за приобщаващото образование,</p>	<p>1) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участниците.</p> <p>2) Класният ръководител /учителят подробно се информира за от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие. Незабавно уведомява директорът и се подава сигнал към ОЗД и/или органите полицията.</p> <p>3) Уведомяване на родител.</p> <p>4) Консултации- предприемане на индивидуални разговори с участниците.</p> <p>5) Мерки и действия от страна на координационния съвет, интензивна работа по случай, информиране и насочване към и/или услуги от страна на Ако другата организация или услуга</p>

**ОБЕДИНЕНО УЧИЛИЩЕ „НИКОЛА
ЙОНКОВ ВАПЦАРОВ”**

**с. Вълчитрън, общ. Пордим, обл.
Плевен**

5890, ул. Лачко Ангелов 2 тел. +359 6528

2396 e-mail: d.lungalov@abv.bg

антисоциални групи и организации,
изолация, групово измъчване на
индивид или група и организиране на
банди, последиците от които нараняват
други.

□ **Форми на сексуален тормоз** са
например: съблазняване от друго дете,
злоупотреба с власт при подстрекаване,
изнудване, склоняване и/или
принуждаване към сексуални действия,
блудство, изнасилване, кръвосмешение.

□ **Форми на кибертормоз** са например:
повторно действие на непоискано
заснемане и разпространяване на снимки
и видеозаписи, злоупотреба с влогове,
блогове, форуми, социални мрежи,
профили и лични данни, заснемане без
разрешение, заснемане и
разпространение на сцени на насилие,
разпространение на записи, снимки и
видео на детска порнография. _____

детето и/или полицията.

При материална щета се съставя
Протокол за възстановяване на
щетата.

**ОБЕДИНЕНО УЧИЛИЩЕ „НИКОЛА
ЙОНКОВ ВАПЦАРОВ”
с. Вълчитрън, общ. Пордим, обл.
Плевен**

5890, ул. Лачко Ангелов 2 тел.

+359 6528 2396 е-mail:

d.lungalov@abv.bg

въвлечена в работата с детето/ученика институцията установява връзка с тези организации или услуги и синхронизира дейностите.

б) Проследяване на предприетите мерки и действия.

НАСОКИ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ

1. Прекратяване на ситуация на насилие и тормоз.
2. Подход за възстановяване на щетата.
3. Действия при тежък инцидент или при повторна ситуация на насилие или тормоз.
4. Насочване на детето и неговите родители към програми и услуги в общността.
5. Действия при насилие на дете/ученик срещу член на екипа на институцията.
6. Действия при насилие на възрастен срещу дете/ученик.

Намесата и справянето с конкретни ситуации на тормоз и насилие е част от цялостната политика на училището срещу насилието. Намесата на възрастните следва внимателно да се обмисли и планира. Тя трябва да бъде последователно прилагана от цялата училищна общност, за да бъде максимално ефективна.

Важно е да не бъдат омаловажавани и първите прояви на влошаване на отношенията между децата, както и поведението, което е неприемливо. Тези ситуации представляват първо ниво от приетата класификация (Приложение 1). Необходимо е още при най-малките сигнали и съмнения за тормоз да се предприемат стъпки, за да се предотврати ескалация на насилието и да се изпрати ясно послание, че такова поведение няма да бъде толерирано. Вниманието трябва да бъде насочено както към проявите на физически тормоз, така и към неговите социални и психологически измерения.

1. Прекратяване на ситуация на насилие и тормоз:

Задължение на всеки служител на институцията е да се намеси, за да прекрати ситуация на насилие/тормоз, на която е станал свидетел или за която е получил сигнал (от дете, родител или друг служител от училището):

- в случай на физически тормоз децата трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно; когато има опасност за живота на детето, неговото здраве и физическия интегритет може да се използва разумна физическа сила под формата на избутване, издърпване, задържане на място.
- не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това може да се случи на по-късен етап. Важното е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение. В този момент не е добре да се разпитва за подробности и детето, което е потърпевшо, особено в присъствието на детето, което е нанесло насилието/тормоза и на други деца, защото това може да урони неговото достойнство. Фокусът на интервенцията трябва да бъде насочен към децата-свидетели на насилието, към средата, а не към активите участници и потърпевшите в ситуацията на насилие;
- когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата или да се наложи друга предварително съгласувана мярка. Подходът за възстановяване на щетата се основава на принципа, че „всяка

2. Подход за възстановяване на щетата

щета, нанесена на друг, трябва да бъде възстановена“ и включва съответните действия в тази посока. Важно е преди да се прилага подходът да бъде предварително съгласуван с цялата общност, включително и с децата, и да бъде част от политиката на училището. Възстановяване на щетата е принцип, който предполага, че хората правят грешки. Грешките следва да бъдат поправени, като същевременно не се налагат наказания. Този принцип подчертава поемането на отговорност за неприемливо поведение и за позитивно решаване на проблема. Възстановяването на щетите успешно може да се прилага за материални и за нематериални щети.

Подходът за възстановяване на щетата изисква време и по-задълбочен разговор с детето, което е извършило насилие, за да му се помогне да разбере какви са последствията от неговата постъпка. Поради тази причина е най-добре този подход да се приложи от класния ръководител, педагогическия съветник/училищния психолог. Важно е учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покаже ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самия ученик, и че се действа с оглед отново да се възстановят ценностите, към които цялото училище се придържа, а не за да бъде наказан:

- като първа стъпка класният ръководител изслушва детето. **Не е желателно детето да се изслушва съвместно с потърпевшото дете;**

- ключов момент във възстановяването на щетата е, че класният ръководител разговаря с ученика, а ученикът сам предлага как ще поправи грешката си, с което отново ще се възстанови нарушената ценност. С това негово предложение трябва да се съгласи и ученикът, който е потърпевш от насилието. Този процес се медира от ангажирания в случая класен ръководител, педагогическия съветник или училищния психолог;

- след изясняване на ситуацията и постигане на договореност, класният ръководител за определен период от време проследява поведението на децата и дава обратна връзка. Класният ръководител може да потърси съдействие и от другите учители, които също да наблюдават поведението на децата и да реагират своевременно. Педагогическият съветник или училищният психолог също могат да подпомогнат работата на учителя като наблюдават детето във взаимоотношенията му с другите деца и дадат насоки за действията и мерките, които учителят да предприема при необходимост;

- при преценка, може да бъде насочено към услуги в общността (виж точка 4. Насочване на детето и неговите родители към програми и услуги в общността).

3. Действия при инцидент, криза или при повторна ситуация на насилие или тормоз

При повторна ситуация на насилие или когато има случай на инцидент или криза се следват предписанията от механизма, описани в Приложение 1. Класификация на формите на тормоз и предприемане на съответни действия:

- при инциденти и кризи се препоръчва работа в групов формат (например работа с класа), като кризисната интервенция е от минимум 45 минути до 1 час и 30 мин. в определени рамки - затворено пространство, в което участниците не допускат нови лица, и др. Предлага се пространство да се вентилират емоциите от преживяното и да се даде възможност за преработка. Най-подходящо е тази интервенция да бъде извършвана от училищния психолог или педагогическия съветник, а при липсата на специалист веднага да се потърси съдействие от Националната мобилна група за психологическа подкрепа, състояща се от

кризисни психолози към МОН, мобилна група или специалист от услуга в общността или мобилни кризисни психолози от Държавната агенция за закрила на детето. Честа спонтанна реакция на възрастните е заставането на страната на „жертвата“ к наказване на „насилника“. Ключово при интервенцията на възрастните е приемането на разбирането, че детето, обект на тормоз, не се нуждае от състрадание, а детето, извършител на тормоз, не се нуждае от наказание, особено което го унижава, а от разбиране и емпатия (съпреживяване), за да може то да развие това чувство към другите.

• работата с деца, които са обект на тормоз, трябва да бъде насочена към формиране на умения за справяне с подобно поведение. **Важно е класният ръководител да поговори с детето, по възможност още същия ден (или веднага след като е разбрал за случая, ако се касае за ситуация, за която е научил случайно) и да разбере какво точно се е случило.**

Ако е необходимо отделни факти могат допълнително и дискретно да бъдат проучени;

- погрешно е открито и публично пред другите деца да се оказва подкрепа на потърпевщото дете, защото това допълнително ще урони достойнството на детето пред неговите връстници. При този първи разговор е важно да се предложи на детето подкрепа, като се разговаря с него какво точно ще му помогне да се почувства сигурно;

- необходимо е да се подчертае поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се;

- детето трябва да почувства доверие и сигурност за споделяне, което е особено важно ако насилието се повтори. Може да му се предложи да поговори с училищния психолог;

- не е препоръчително да се прави среща между детето, върху което е упражнено насилието, и детето, което е извършило насилието, с цел да се помирят и да се разберат. Такива срещи могат да доведат до неблагоприятни последици. При създаване на необходимите условия и след съответно обучение на специалистите в училището може да се реализира медиация с цел възстановяване на емоционалната и моралната щета и взаимовръзките между децата;

- наблюдавайте детето в следващите дни, за да се уверите как се чувства и при необходимост отново разговаряйте с него;

- необходимо е да се работи с наблюдателите не само на нивото на превенцията, но и след ситуация на тормоз;

- не се отстраняват наблюдателите, когато се прекратява или управлява ситуация на тормоз, като всички, които са били там, следва да видят какво се прави съгласно правилата на училището;

- валидират се правилата и етиката на поведението и се подкрепят тези, които са се намесили в защита ценностите на училището. На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи отново;

- насърчават се отговори на насилието с думи, търсене на помощ и съобщаване за случая;

- при преценка детето може да бъде насочено към услуги в общността.

4. Насочване на детето и неговите родители към програми и услуги в общността

Насочването на детето и неговите родители към консултация и психологическа работа следва да се осъществява от психолога, педагогическия съветник или ако няма такъв - от класния ръководител. Насочващият трябва да е запознат с услугите в общността и да даде пълна и конкретна информация на родителите за възможните услуги и програми - къде може да се консултират, колко струват консултациите, какво представляват консултациите, какъв е метода на работа и т.н. Всяко училище следва да има актуална информация за наличните услуги в общността, като центрове за превенция и консултативни кабинети към местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, центрове за обществена подкрепа, комплекси за социални услуги, общински съвети по наркотичните вещества, програми, предлагани от неправителствени организации и др. Важно е насочването да се направи конкретно и с грижа, за да могат родителите и детето да се възползват, а не да го приемат като мярка за наказание.

5. Действия при насилие на дете/ученик срещу член на екипа на институцията

Действието се прекратява незабавно от възрастен, който е в близост до мястото на извършеното насилие.

Оказва се помощ, в случай че има пострадали.

Детето трябва да бъде отделено е оглед на възстановяване на сигурността. Отделянето на детето може да бъде временно до успокояването му,, осъществява се психологическо консултиране/кризисна интервенция.

Уведомяват се родителите на детето.

С детето започват дейности за установяване на причините, изясняване на ситуацията, оценка на проблема. С него задължително разговаря психолог/педагогически съветник. Последният дава становище след оценката на проблема и поведението за целите на вземането на решение за последствията от педагогическия съвет.

Училището организира провеждане на педагогически съвет за вземане на решение за последващи действия. Обсъждат се възможни действия и се прави план за работа с детето.

6. Действия при насилие на възрастен срещу дете/ученик.

При насилие на възрастен над дете незабавно се подава сигнал към ОЗД и/или полицията и се свиква Координационният механизъм за дете в риск.

Училището извършва последователни действия - описани в Приложение 3: Кога, кой и къде може да подава сигнал за дете в риск?

С пострадалото дете разговаря психолог или педагогически съветник, който прави оценка и изготвя становище.

КОГА, КОЙ И КЪДЕ МОЖЕ ДА ПОДАВА СИГНАЛ ЗА ДЕТЕ В РИСК?

1. Кога се подава сигнал за дете в риск?
2. Кой подава сигнал за дете в риск или в ситуация на насилие и тормоз?
3. Къде може да се подава сигнал за дете в риск или в ситуация на насилие и тормоз?

1. Кога се подава сигнал за дете в риск

Съгласно Закона за закрила на детето, (чл. 7, ал. 1) „Лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, е длъжно незабавно да уведоми дирекция „Социално подпомагане“, Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи.

Съгласно ал. 2 „Същото задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна”.

2. Кой подава сигнал за дете в риск от насилие и тормоз?

При идентифициране на случаи на насилие и тормоз на ученици в училището директорът на училището следва да бъде незабавно уведомен. От страна на училището сигналът се подава от директора.

Всеки член на институцията, който е станал свидетел на ситуация на насилие и тормоз, е длъжен незабавно да уведоми ОЗД и/или полицията.

Съгласно Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето (чл. 10, ал. 5) в случаите, отнасящи се до насилие над дете, се разглеждат и анонимни сигнали.

В случай на подозрение за ситуация на тормоз, всеки служител в институцията може да проведе консултация, като се свърже с Националната телефонна линия за деца и разговаря с консултант на телефон: 116 111, а в ситуации на кибернасилие и кибертормоз - с Националния център за безопасен интернет на телефон: 124 123 или чрез сайта: www.safenet.bg.

3. Къде може да се подава сигнал за дете в риск от насилие и тормоз?

Към Държавната агенция за закрила на детето функционира Национална телефонна линия за деца 116 111, която работи 24 часа в денонощието. Линията е с национално покритие, достъпна от територията на цялата страна, напълно безплатна за обаждателите, независимо дали звънят от стационарен или мобилен телефон. Националната телефонна линия за деца предоставя консултиране, информироване и помощ по всякакви въпроси и проблеми, свързани с деца. Към нея при необходимост могат да се обръщат за съдействие и професионалисти. В случай, касаещи насилие и тормоз в интернет (кибернасилие и кибертормоз), сигнал може да се подава към Националния център за безопасен интернет. Към центъра функционира консултативна линия, отворена в работните дни между 10.00 и 16.00 часа на телефони 124 123, имейл: help@online.bg и чат в сайта www.safenet.bg . Консултациите на линията са анонимни и на нея могат да се свързват както деца, така и професионалисти и родители .

Сигнал може да бъде подаден и към националния телефон за спешни повиквания: 112.

Според Координационния механизъм, в случай че сигналът за насилие бъде приет от някой от визираните органи за закрила - получен от дирекция

„Социално подпомагане“/отдел за закрила на детето, Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на

вътрешните работи, съгласно чл. 7 от Закона за закрила на детето той е длъжен да уведоми за това останалите незабавно до 1 час от регистриране на сигнала, включително по телефон и факс. Сигналът се изпраща в дирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес на детето. Съгласно Координационния механизъм във всеки един отдел „Закрила на детето“ при дирекция „Социално подпомагане“ началникът на отдела е на разположение, като той определя отговорен социален работник. В отдел „Закрила на детето“ определеният отговорен социален работник извършва проверката на сигнала до 24 часа от неговото постъпване.

При проучването на сигнала социалният работник може да потърси съдействие от страна на училището - информация за детето, за взаимоотношенията му с учениците, впечатленията на учителите, т.е. информация, с която да бъде направена оценка на случая. При проучването на сигнала и предприемането на действия се изисква работа в екип от страна на различни специалисти, за да се направи точна оценка и да бъдат съгласувани действията на различните специалисти.

В случай че бъде установен риск за детето, трябва да бъдат предприети мерки за закрила и да започне работа по случая. Изготвя се план, в който се описват планираните мерки, като социалният работник ще следи за изпълнението на плана. Мултидисциплинарният екип на местно равнище следва да си постави единна стратегическа цел, за постигането на която следва да изготви съвместен план за действие с разписани конкретни задачи със срок на изпълнение. Всеки един от посочените по-горе участници в мултидисциплинарния екип набелязва и предлага на останалите от екипа конкретни задачи по случая, които да изпълни съобразно собствените си правомощия и в съответствие с нормативната уредба. Конкретните задачи за изпълнение следва да бъдат зададени така, че да може всеки участник да действа съобразно оперативната си самостоятелност, като изпълнението на конкретните дейности и задачи бъде подкрепено със съдействието на останалите участници и в същото време това да спомага за крайния резултат - дългосрочна цел, която трябва да гарантира в най-голяма степен интереса на засегнатото дете.

Ролята на социалния работник е свързана с проучване на семейната среда и предприемане на мерки за закрила. В същото време той има правомощията и ангажимента да консултира родителите, да подпомогне тяхната ангажираност в работата с детето на равнище училище. Социалният работник може да консултира семейството, да насочи родителите и детето към подходящи социални услуги и консултации.

АЛГОРИТЪМ
ЗА ПРИЛАГАНЕ НА МЕХАНИЗМА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА
ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО В ОБУ „Н. Й. Вапцаров ” с. Вълчитрън
2022/2023 учебна година

1. Запознаване на педагогическите специалисти и останалите служители с Механизма за противодействие на тормоза и насилието в училище по ред, определен от директора.
2. Актуализиране на институционалните политики в съответствие с препоръките, описани в Механизма.
3. Създаване на Координационен съвет - състав/председател, членове/ със заповед на директора на училището.
4. Извършване на „оценка на ситуацията” в началото на учебната година и анализ на резултатите от Координационния съвет.
5. Актуализиране на едногодишен план от Координационния съвет на базата на резултатите от „оценката на ситуацията”. Планът съдържа ясни срокове, ангажменти и отговорности за дейностите по превенция и интервенция на насилието и тормоза, като следва няколко задължителни стъпки:

5.1. Дейности за превенция

- Актуализиране на Етичен кодекс на училището;
- Актуализиране на правила в Правилника за дейността на училището /на ниво клас/паралелка и на ниво училище/;
- Осигуряване на участие на учениците в подготовката, организирането и реализирането на дейностите по превенция;
- Планиране на конкретни дейности по превенция на ниво клас - отбелязване на празници, участие в инициативи, организиране на ателиета и др.;
- Планиране на конкретни дейности за реализиране на партньорство с родители - провеждане на тематични срещи, организиране на работилници за родители и др.;

5.2. Дейности за интервенция

- Актуализиране на процедури за действие при инциденти, работа по случай, включително насочване към услуги;
- Въвеждане на Дневник за случаи на насилие и тормоз за съответната учебна година. Всяка описана в дневника ситуация съдържа следната информация: дата, клас, участници, вид насилие и ниво, какво е предприето като действие, подпис на служителя.
- Изготвяне на годишен доклад от Координационния съвет и препоръки за създаване на по-сигурна образователна среда до ръководството на училището.